

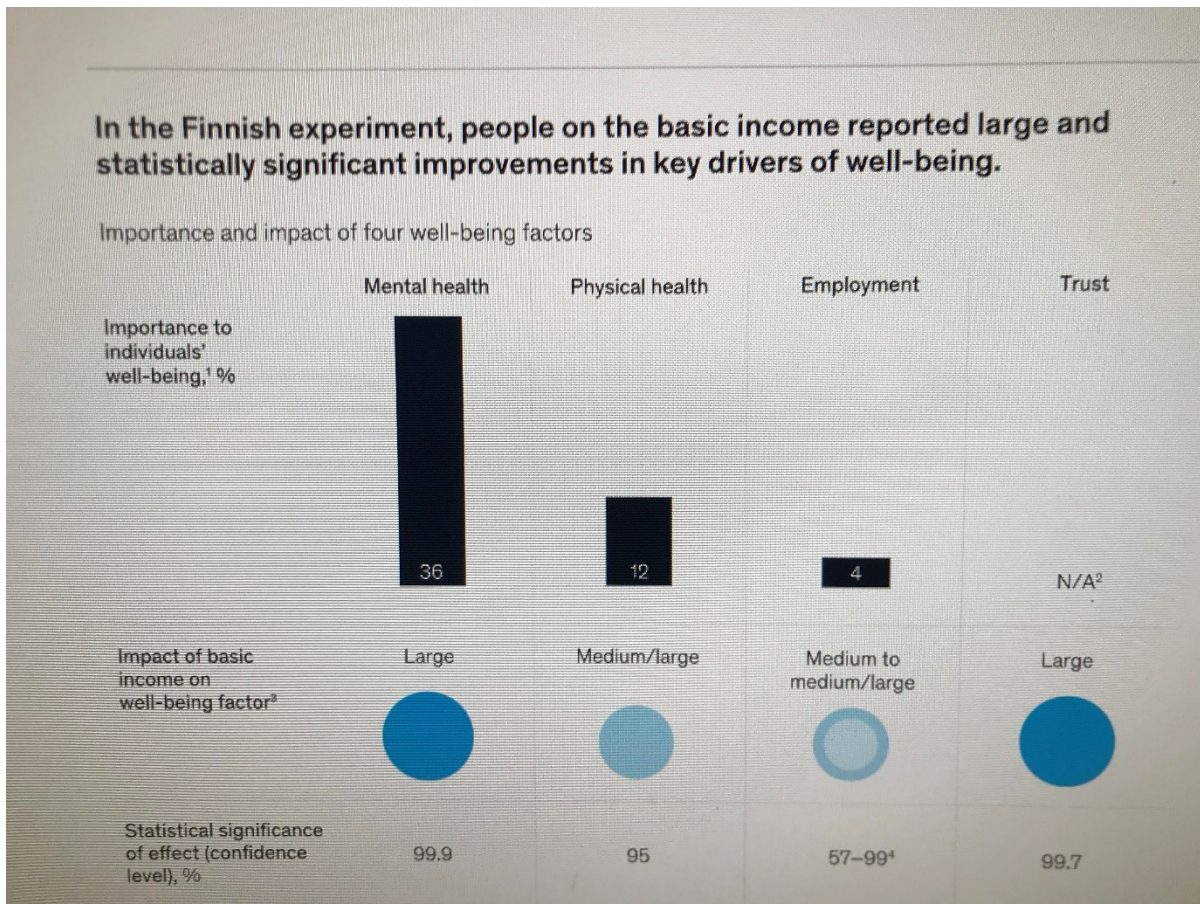
Bijlage 1 Toelichting programmaonderdeel

Uitgaan van vertrouwen (basisinkomen)

Wat is er bekend over de effecten van de invoering van een basisinkomen op basis van de gehouden experimenten en de academische literatuur?

Toename van mentale en fysieke gezondheid en vertrouwen

Hier het resultaat bij 2.000 langdurig werklozen in Finland met een bescheiden basisinkomen van 560 euro, net zo hoog als hun bijstand. Daarnaast ontvangen deze mensen energie- en woon geld.

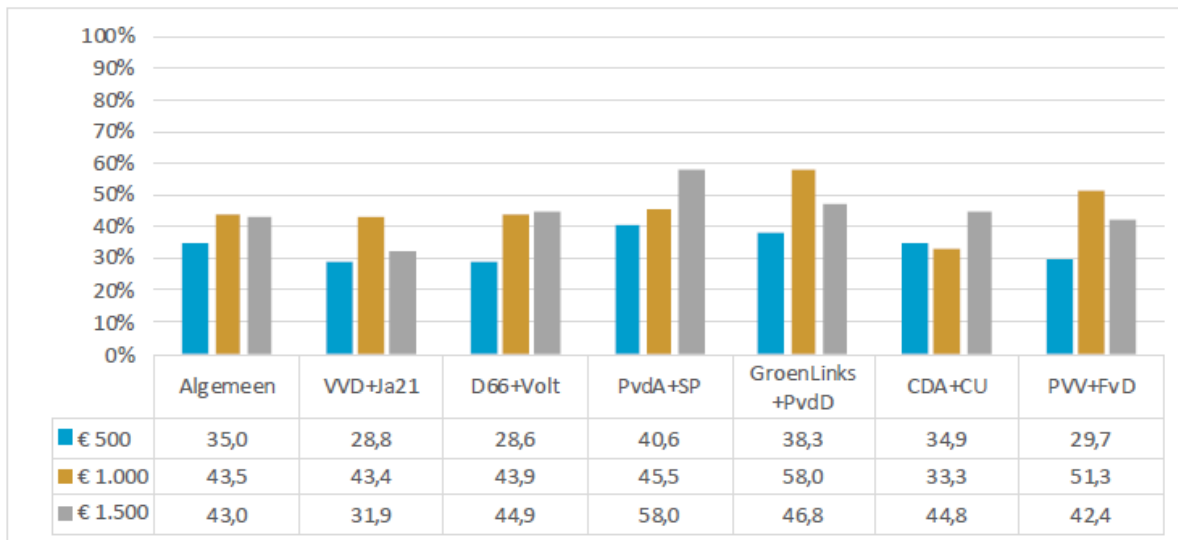

Uit een 5-jarig experiment in Canada waar hele dorpen meededen bleek 8,5 % minder opnames in het ziekenhuis.

Draagvlak

De kiezers van GroenLinks en PvdD uit 2021 zijn met 58 % gewonnen voor het idee van een basisinkomen ter hoogte van € 1.000. Degenen die de PvdA of de SP hun vertrouwen schonken waren met 58 % voor een hoog basisinkomen van € 1.500. Een eindplaatje van een basisinkomen ter hoogte van ongeveer € 1.250 past daarom perfect bij RoodGroen.

Ook aan de rechterkant is er steun voor het basisinkomen. Bij populistisch rechts zelfs een meerderheid en bij de VVD en Ja21 kiezers een zeer forse minderheid.

Figuur 1. Steun voor een basisinkomen dat verschilt in generositeit, per politiek electoraat (in %)

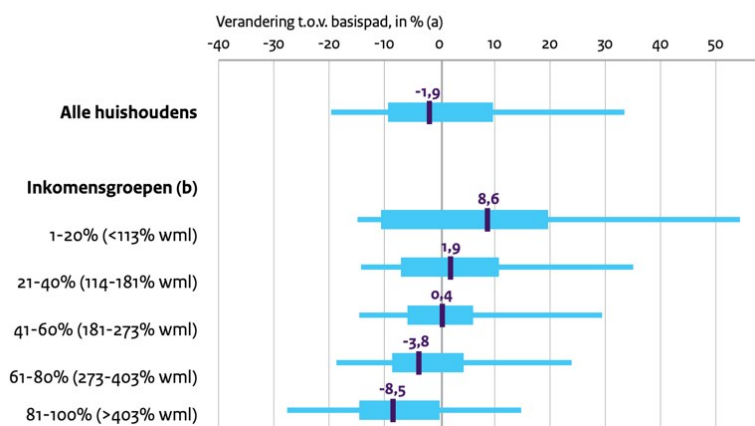
In het GroenLinks programma 2021-2025 stond de invoering van een basisinkomen binnen acht jaar en bij de PvdA lokale experimenten.

Partijleider Attje Kuiken liet zich een jaar gelden op een bijeenkomst in Arnhem voorwaardelijk positief uit over basisinkomen. Met als voorwaarde dat het de gelijkheid bevordert. Zie [hier](#) de video van 1 minuut. De FNV heeft na 5 jaar interne discussie nu een positieve grondhouding ten opzichte van basisinkomen. CNV is ook niet afwijzend en MKB-voorman Jacco Vonhoff wordt niet moe te benadrukken dat al die toeslagen echt weg moeten.

Ongelijkheid verminderen

Zoals voorgesteld in het programmaonderdeel willen we het basisinkomen zo vormgeven dat degenen die een inkomen van twee keer modaal of meer verdienen er financieel niet op vooruitgaan. Daarnaast gaan met name mensen rond het bijstandsniveau er wel wat op vooruit. Het CPB heeft op verzoek van D66 Basisinkomen 2.0 doorgerekend. Basisinkomen € 635 per persoon, € 600 woondeel basisinkomen en € 300 kinderbijslag. Uit onderstaande tabel uit 'Kansrijk armoedebeleid' (juni 2020) blijkt dat de laagste inkomensgroep er 8,6% op vooruitgaat en de hoogste inkomensgroep 8,5% op achteruit.

Tabel B5.2
Inkomenseffecten variant 2

¹ <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-SCP-Kansrijk-armoedebeleid.pdf>

Werkgelegenheid & financiering

Uit de 16 gehouden experimenten blijkt een gering effect op de werkgelegenheid. Ze varieerden van een kleine 2% positief tot 5% negatief. Jongeren blijven wat langer studeren en kiezen betere banen. Mensen met heel jonge kinderen nemen een wat langer ouderschapsverlof. Uit onderzoek van de Nederlandse Nobelprijswinnaar Guido Imbens bleek dat Amerikanen die in de jaren negentig van de vorige eeuw met de loterij 30 jaar lang een basisinkomen van maandelijks 2.000 dollar kregen gewoon bleven werken. Als ze daarvoor werkloos waren gingen ze betaald werk verrichten! Alleen als ze tegen hun pensioen aan zaten gingen ze wat eerder stoppen met betaald werk.

Waarom geeft het CPB dan aan dat Basisinkomen 2.0 leidt tot 8 % minder aanbod van betaald werk? Dat komt omdat de door het CPB gekozen financieringswijze verkeerd is. Niet 58 % inkomensbelasting voor vrijwel iedereen. Het is beter om netto financieringskosten van een volwaardig basisinkomen (tussen de 30 en 50 miljard euro) op te brengen via het verkleinen van de verschillen in vermogens en de onterechte aftrekposten voor het bedrijfsleven.

Professor Bas Jacobs wordt niet moe te betogen dat bij vermogens 35 miljard euro opgehaald kan worden. Het rapport '[Licht uit, Spot aan de Vermogensverdeling](#)' aan van Laura van der Geest geeft een tool van vele miljard vermogen die opgehaald kunnen worden. Steven van de Weijenberg van D66 zei onlangs in de Tweede Kamer 'deze coalitie heeft al 7 tot 8 miljard opgehaald' (huisjesmelkers).

Net voor de val van het kabinet meldde Staatssecretaris Van Rij: 'De ambtenaren van Financiën hebben de afgelopen maanden gewerkt aan de beoordeling van de "efficiëntie en effectiviteit" van 116 fiscale regelingen, die goed zijn voor ongeveer €140 miljard aan belastingverminderingen en kortingen voor burgers en bedrijven'.

Als we een volwaardig basisinkomen financieren zonder de inkomensbelasting voor de mensen onder modaal te verhogen dan zal er ook een beter resultaat uit een nieuwe CPB-berekening rollen.

Gefaseerd invoeren

Basisinkomen is net als vroeger de hypotheekrenteaf trek of rekeningrijden een besmet woord. Maar we hoeven het ook niet in één keer in te voeren. Het huidige stelsel is ook niet in een klap ingevoerd. De AOW in 1957, de bijstand in 1965 en de WAO begin jaren '70.

We zouden kunnen beginnen met een bedrag van ongeveer € 600. De GroenLinks-fractie heeft daarvoor al een voorstel uitgewerkt. Dan kan de studiefinanciering afgeschaft worden en ook de toeslagen. Als tweede stap naar een bedrag van ongeveer € 1.000. Dan kan de bijstand voor een (echt)paar ook verdwijnen. Pas daarna groeien we door naar een volwaardig systeem waarbij ook de AOW wordt geïntegreerd. Politiek is het verstandig om de AOW er voorlopig buiten te houden. Ook het rapport een Zeker Bestaan gaf onlangs aan dat daar niet de financiële pijn zit.

Door het basisinkomen gefaseerd in te voeren worden schokeffecten op de arbeidsmarkt vermeden. Bijkomend voordeel: de vele tienduizenden ambtenaren die zich nu bezighouden met de uitvoering en controle van de 60 maatregelen van de huidige verzorgingsstaat zullen geleidelijk ter beschikking komen om ander werk te verrichten.

Economische impuls

Met een basisinkomen gaat er meer geld naar de lagere inkomens die dat deels ook consumptief uitgeven. Dat betekent een economische impuls.

Basisbaan

Het basisinkomen kan gecombineerd worden met een basisbaan. De basisbaan is een door de overheid verstrekte baan voor een minimumloon bedoeld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij kunnen dan net als regulier werkenden het basisinkomen ophogen met inkomen uit werk vanuit een basisbaan waarover dan inkomstenbelasting wordt betaald.

<https://denktankbasisinkomen.groenlinks.nl>